

Veiðimálastofnun.

Jón Kristjánsson.

Janúar 1983.

Seiðarannsóknir í Laxá á Ásum, 2/9 '82.

Gerðar voru seiðarannsóknir í ánni til þess að athuga hvort tjón hefði orðið á seiðum í Efri-Laxá, en hún mun hafa þornað að mestu fyrripartis árs 1982.

Aðferðir.

Veitt var með rafmagnsveiðitæki á þrem stöðum í Efri-Laxá. Slíkt tæki veiðir seiði upp í ca. 20 cm að lengd, og er notað til þess að fá upplýsingar um vöxt og viðgang þeirra, svo og fjölda á hverjum stað. Til samanburðar var veitt á einum stað í Laxá við Holt. Á hverjum stað var veitt u.þ.b. 50 m² svæði og var farin ein yfirferð. Allur fiskur var lengdarmældur, og aldurssýni (hreistur og kvarnir) tekin úr hluta aflans. Þar sem farin var aðeins ein yfirferð á hverjum stað fékkst einungis gróf hugmynd um seiðapéttleika (fjöldi/m²) svo taka ber tölugildin með varúð. Við útreikning er giskað á að um 20% sumargamalla (0+) seiða hafi veiðst, og um 40% af þeim eldri.

Niðurstöður.

A. Efri-Laxá.

Stöð 1. (mitt á milli þjóðvegjarbrúar og Laxárvatns). Alls veiddust 43 urriðarseiði og 1 laxaseiði í einni yfirferð á 50 m² svæði (mynd 1.) Péttleiki urriðaseiða var 160/100 m² af 0+ og 135/100 m² af 1+ (veturgömlum). Laxinn sem veiddist var 13,5 cm langt gönguseiði.

Stöð 2. (50 m fyrir neðan brú á þjóðvegi). 23 urriðar veiddust, enginn lax (mynd 1). Péttleiki: 0+ : 130/100 m², 1+ : 50/100 m².

Stöð 3. (efst í ánni, rétt neðan við vatnshæðarmæli O.S.) 10 urriðar, og einn lax veiddust (mynd 1.). Laxinn var 7,9 cm veturgamall. Péttleiki urriða: 0+ : 20/100 m², 1+ : 12/100 m². Eins og tölurnar bera með sér var áberandi minnst af seiðum í þessari stöð.

B. Neðri-Laxá

Stöð 4. (neðan við Holt). Þarna veiddust 56 laxaseiði í einni yfirferð á 50 m² svæði. Enginn urriði fékkst (mynd 2). Þéttleiki laxaseiða: 0+, 480/100 m², 1+ : 25/100 m² og 2+ : 15/100 m².

Fyrri athuganir.

Ég hef nokkru sinnum veitt seiði með rafmagnstæki í Efri-Laxá og hefur jafnan fundist mikið af seiðum, bæði lax og urriða, en yfirleitt voru þau hvorki mæld né talin. Þó er til ein mæling, frá 6/7 1975, þá var veitt ekki langt frá stöð 1. og staðið að veiðunum á svipaðan hátt og nú var gert, þ.e. veitt ca 50 m² einu sinni. Þennan dag 1975, veiddust 22 laxaseiði og 34 urriðaseiði, (mynd 2). Hlutfallið lax/urriði hefur þá verið u.þ.b. 2/3, miklu hærri en 1982.

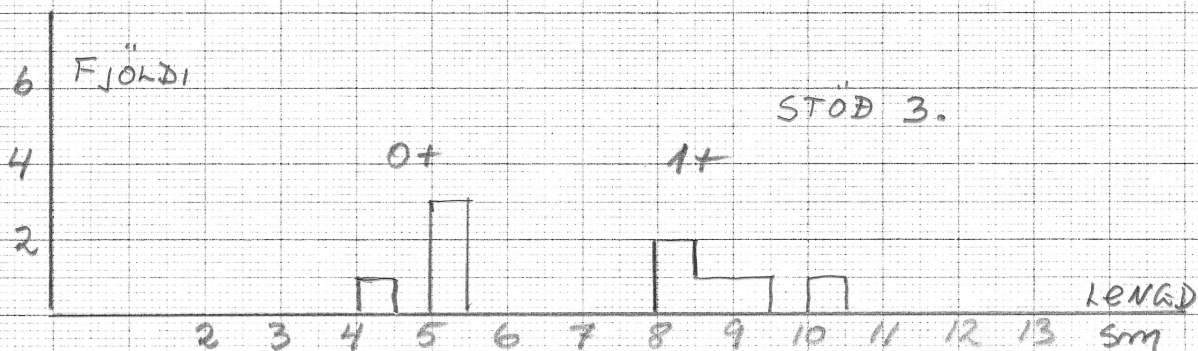
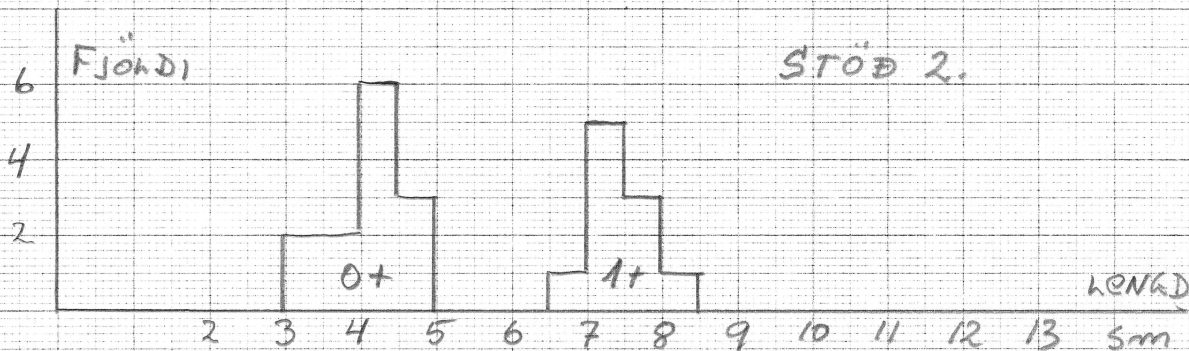
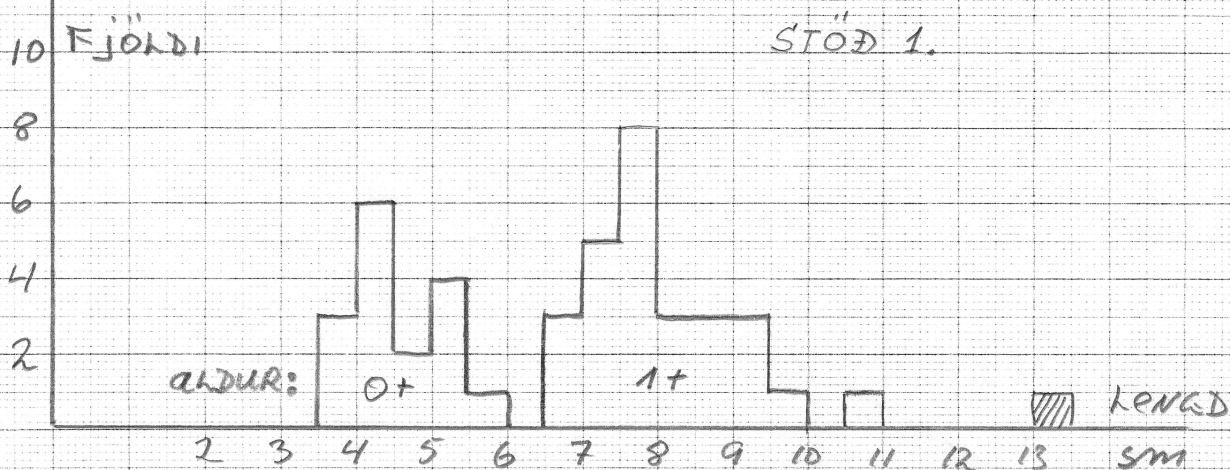
Samantekt á niðurstöðum

Ályktanir.

Minnst fannst af seiðum efst í Efri-Laxá, fjöldinn fór vaxandi eftir því sem neðar dró í ánni. Urriðaseiði eru algjörlega yfirgnæfandi og alls staðar yfirdrifið af seiðum, nema e.t.v. efst í ánni. Ekki er hægt að sjá að tjón hafi orðið á urriðahrognum eða ámsgömlum seiðum veturinn 81-82 nema e.t.v. efst í ánni, en athuganir sumarið 1983 gætu gefið vísbendingu þar um. Miklu meira fannst af laxaseiðum 1975 en nú, hvort það stafar af meiri hrygningu 1974 eða af nýlegum og óeðlilegum vetrarafföllum er ekkert hægt að segja um af þeim gögnum sem liggja fyrir. Neðri-Laxá er ofsetin laxaseiðum við Holt. Fjöldi sumargamalla seiða er það mikill að hann stendur eldri seiðum fyrir þrifum. Hlutfall sumarseiða/eldri seiða er u.þ.b. 10/1. Þessi mikli munur stafar sennilega ekki af því að hrygning hafi verið svona miklu minni haustið '80 samanborið við '81, líklega er að dauði fyrsta árið sé svona gífurlegur, einmitt vegna þess hve seiðin eru mörg. Ekki er undarlegt að hrygning sé svona mikil, aðeins er veitt með tveimur stöngum auk þess sem dagsaflinn er takmarkaður við 40 laxa. Þó það sé e.t.v. utan við markmið þessarar athugunar, sem gerð var fyrst og fremst til þess að kann áhrif þurrka veturinn 81-82, get ég ekki látið hjálíða að benda á nokkur

atriði varðandi Efri-Laxá og nýtingu hennar. Ljóst virðist að allt of mikið af urriða hrygni í ánni, hvort sem meiningin er að nýta ána til urriða eða laxaframleiðslu. Mér þykir líklegt að mestur hluti hrygningarurriðans gangi í ána á haustin upp úr Laxárvatni. Með því að koma fyrir kistu neðst í ánni, mætti ganga úr skugga um þetta, og jafnframt nýta þann urriða sem er umfram hæfilegan hrygningarstofn. Um leið fengjust upplýsingar um fjölda þeirra laxa sem gengju upp í ána. Eins þyrfti að tryggja að nægjanlegt vatnsmagn væri í gamla farveginum, frá Laxárvatni að virkjunarskurði, svo laxinn kæmist óhindrað fram í á ef hann vildi. Ég er ekki nógu kunnugur til þess að vita hvort þetta myndi stangast á rekstur virkjunarinnar. Víst má telja að lax sá er leitar fram í Efri-Laxá sé borinn og barnfæddur í henni. Eigi að koma þar upp laxgengd er nauðsynlegt að tryggja að hann geti hrygnt þar, og minnka samkeppni frá urriðanum eins og hægt er. Tilgangslaust er að sleppa laxaseiðum á svæðið, vegna þess hve mikið er af seiðum þar fyrir. Ef ráðgert yrði að koma fyrir kistu í ánni yrði að sjálfsögðu að sækja um leyfi til veiðimála-yfirvalda.

MYND 1.

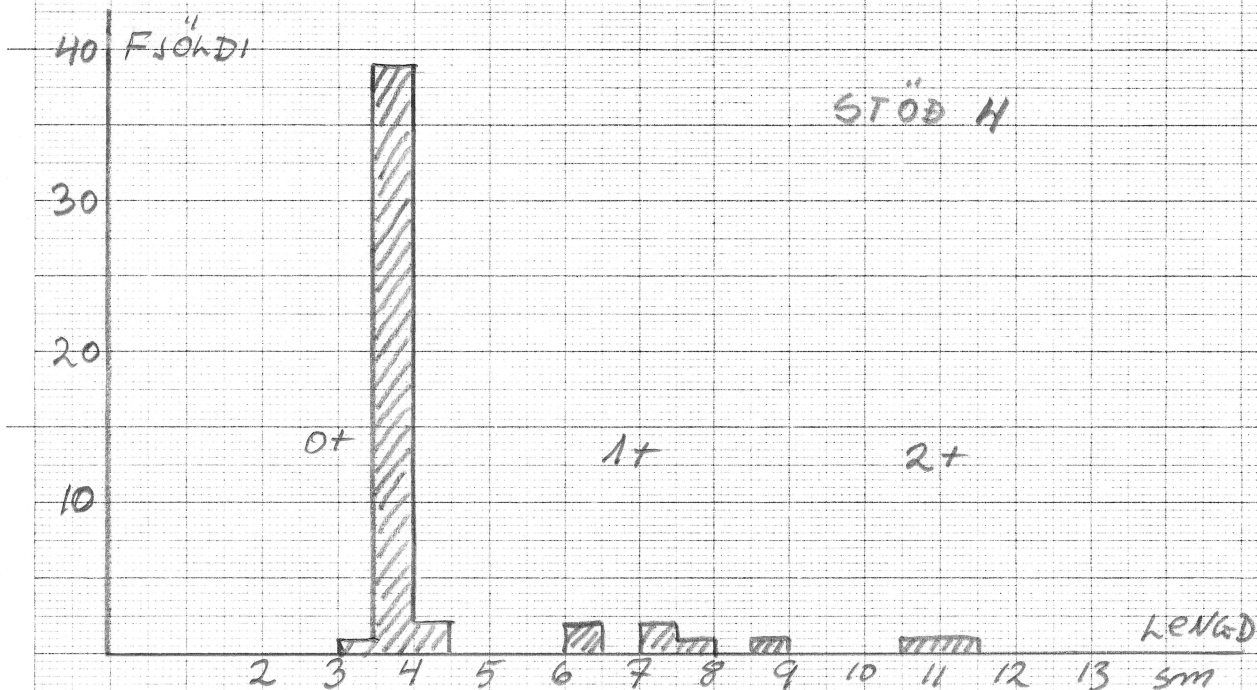

LAXA Á ÁSUM, EFRI HLUTI, 2/9 1982

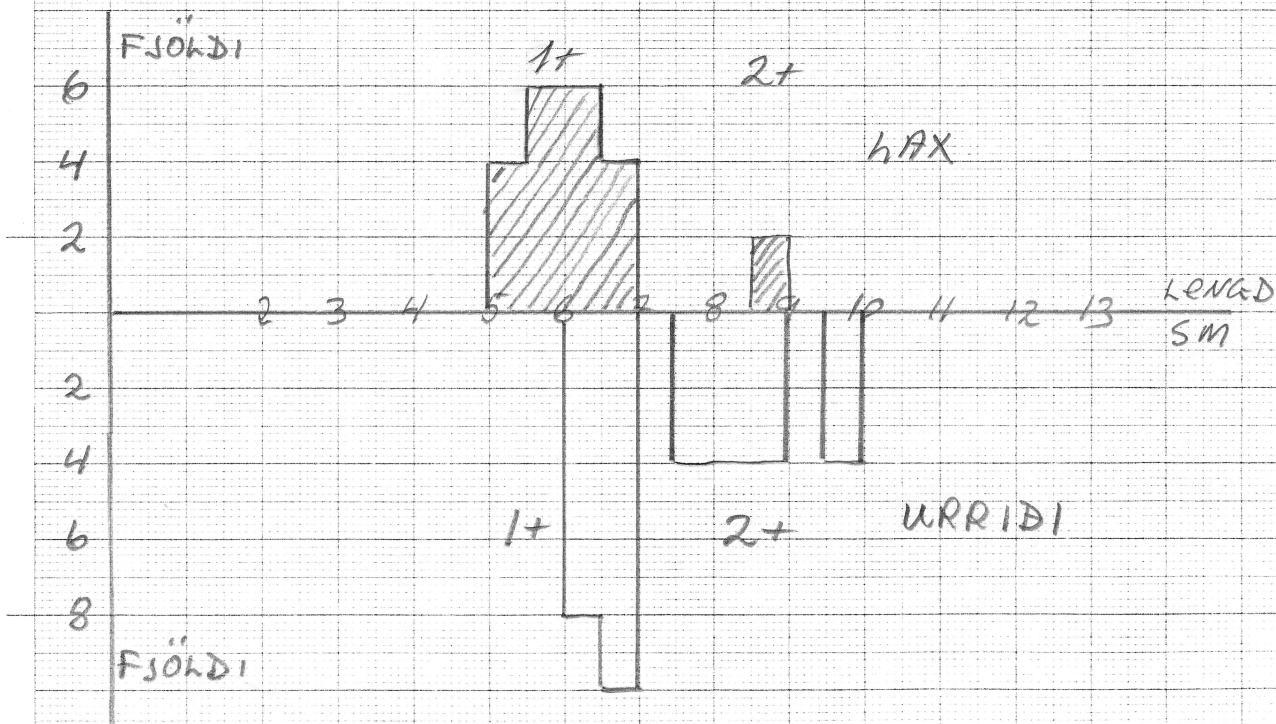
FJÖLDI / LENGD VEIDDRA FISKA Á HVERRI STÖÐ

□ : URRÍÐI

▨ : LAX

LENGDARDREIFING OG ALDUR VEIDDRA LAXASEIÐA
 Í LAXÁ Á ÁSUM, 2/9 1982, SEÖÐ 4. VIÐ HOLT

LAX, 6/7 1975 STÖÐ 1
 LENGDARDREIFING OG ALDUR VEIDDRA SEIÐA